

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

M. Ant. Mvreti Variarvm Lectionvm Libri XV

Muret, Marc-Antoine

Antverpiæ, M. D. LXXXVI.

Liber X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70864](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70864)

*Quàm vetus sit consuetudo, in honore alicui habendo,
manum suam ad os adinouendi.*

CAPVT I.

QUOD hodieque in consuetudine po-
situm est, vt in salutandis potest
bus, aut in honore eis habendo ma-
stram ipsi manum ori adinouere so-
leamus, id quæsitum est ex me, num
à veteribus quoque scitatum esse-

an, vt alia pleraque, ita hoc quoque ineptè adula-
genus seruilia recentiorum auticorum ingenia excogita-
rassent. Respondi, eum morem vsque ab impia illa
& ridicula veterum, qui multos deos colebant, super-
stitione ductum ac propagatū videri. Solebant enim
& illi, cum aut fanum aliquod præterirent, aut ligneum
lapidémve aliquem aspicerent, in quo diuinitatis ali-
quid esse opinarentur: neque enim vilior illis tempo-
ribus vilius rei, quàm deorum, annona erat: manum
ad os referre, & tenui murmure illos ligneos aut lap-
deos deos, vt sibi fauerent, precari. Ouidius:

Ecce lacu medio sacrorum nigra fauilla

Ara vetus stabat tremulis circumdata cannis.

Restitit, & pauido, Fæueas mihi, murmure dixit

Dux meus: & simili, Fæueas mihi, murmure dixit.

Appuleius Apologia prima: Nam, vt audio, percensetur

is qui istum nouere, nulli deo ad hoc eui supplicauit, nullum templum frequentauit: si fanum aliquod praterat, nefas habet adorandi gratia manum labris admouere. Minutius Felix in Octauio: *Cacilius, simulacro Serapidis deuotato, ut vulgus superstitiosus solet, manum ori admouens, osculum labiis presit.* Quo igitur gestu illi diis suis honorem exhibebant, eodem nos hodie in potentibus ac fortunatis hominibus colendis vtimur.

Vnde sumpsisse videatur Ouidius, quod in oraculo terram, matrem, lapides autem ossa illius vocauit.

CAPVT II.

SAPIENTER interpretatur Ouidianus Deucalio sortem sibi à Themide datam, quaerenti qua arte genus humanum aquis extinctum reparare posset: qui iussus ossa magnæ matris post tergum iacere, matris nomine terram intellexit, cuius in corpore ossa lapides vocarentur. Atque equidem existimo ingeniosissimum poetam in illo responso confingendo, quod terram quidem matrem vocauit, sumpsisse ex historia Romana, vbi, cum regis adolescentibus responsum esset, eum regnaturum Romæ, qui primus matri osculum tulisset, Brutus is, qui reges exegit, è naui exiens, simulato casu, terram osculatus esse dicitur: quod autem lapides, terra ossa, secutum esse auctoritatem veteris tragici, qui & ipse illos eodem nomine affecerat. Citantur enim hæc à vetere Grammatico:

Ἦν ὀστέον ἐν γυμναστίῳ πόντῳ.
deco qui ad lapidem offendisset. Sic autem, & sanguinem terra Aristoteles in quadam ad Alexandrum epistola vinum vocasse dicitur, & vulgò venas in terra dicimus aut quibus aqua conciusa later, aut è quibus metalla eruuntur.

Versum

Micret
a Lectiones
LIII
25

Versum quendam ex Odyssea multo aliter à nomine accipi, quàm ut ab Horatio acceptus est.

CAPUT III.

NON est dubium, quin Horatius in epistola Lollium, illo versu,

Dum sibi, dum sociis reditum parat,
exprimere voluerit illum Homericum:

Ἀρνύμεν ὡς τε ψυχῶν καὶ νόστον ἐπαίρων.

sed Homericum tamen, non eodem quo Horatius sensu omnes accipiunt. Didymus enim, cuius est tant in Odyssea eruditissima nota, aliam eandem quandam eius declarationem tradit, an veriore me scio, ipsi certe Vlixis honestiorem ac gloriosiore. Illud videlicet eo animo fuisse, ut & vitam impenderet, & omnem reditus spem sibi præcludere non recideret, dum modo saluti sociorum consuleret. Verbum enim ἄρνυμι, ut apud Eustathium legitur, ab agnoscitur ductum est, quos Græci ἀρναι vocant: ut & ἀρναιὶ ἰσθμῶν ὄνων, & πολεῖν ἀπὸ τῆς πώλων: quod prisca nonnulla reperto nummorum usu, lignis, asinis, equuleis, aliisque eiusdem generis animalibus parare ea, quibus uterentur digebant, solebant. Hoc igitur Homerum dicere præparatum fuisse Vlixem, si res ita tulisset, ἄρνυμι, id est quasi pro pretio dare καὶ τὴν ἑαυτῶν ψυχῶν, καὶ τὴν ἑαυτῶν νόστον ἀπὸ τῆς ἐπαίρων. Neque coniunctè legendum, καὶ τὴν ἐπαίρων: sed distinguendum hoc modo, καὶ νόστον, ἐπαίρων. Lucianus tamen prorsus Horatianæ sententiæ adstipulatur, qui in φιλοσόφου Vlixem multa in errore illo suo mentiri solitum dixit, πῶς τε αὐτὸς ψυχῶν ἀρνύμενος, καὶ τὴν νόστον τῆς ἐπαίρων. Hanc sententiarum varietatem, quam Horatiani interpretes vel non animadvertuerant, vel prætermiserant, non indignam dicitur cuius rudiores admonerentur.

De dicitur

De duobus locis ex primo libro Commentario-
rum Caesaris de bello Gallico.

CAP. IIII.

LEGEBAMVS animi causa primum librum
Commentariorum Cæsaris De bello Gallico ego,
& Horatius Macaranus elegantissimo ingenio, & ho-
nestissimis moribus præditus adolescens: & vt ei quid-
que occurrerat, in quo hæreret, ita aut ex me sciscita-
batur sententiam meam, aut etiam suam ipse mode-
ste ac verecundè proferebat. Cùm igitur ventum esset
ad eum locum, vbi Ariouistus Cæsaris legatis respon-
det, *Ædus se obsides redditurum non esse, neque iis, neque*
eorum sociis iniuria bellum illaturum, si in eo manerent quod
conuenisset, stipendiumq; quotannis penderent: si id non fe-
cissent, longè iis fraternum nomen populi R. asuturum: iis
recitatis, paululum substitit Horatius: & Quando,
inquit, mihi licere voluisti, omnia dicere quæ in men-
tem venirent, non dissimulabo vereri me, ne hoc lo-
co, vbi est asuturum, vna littera extrita, legi debeat fu-
turum. Recens enim sum à Sectione vltimi Æneidos,
vbi commemorari ita Turnum loqui,

Longè illi dea mater erit, quæ nube fugacem

Feminea regat, & vanis sese occulat vmbriis.

Vergo illic Turnus minatur, longè Æneæ futuram
matrem: ita hîc Ariouistus, longè Ædus fraternum
nomen populi R. fore. Tum ego, Acute, inquam,
istuc à te Horati, & ingeniosè cogitatum est: & quo
tibi magis etiam de ista tua coniectura placeas, scito,
eandem adprimè eruditi hominis Gabriëlis Faërnî
fuisse, cum vno illo quo tu quoque vsus es Virgilij te-
stimonio niteretur: Certeque eodem modo locutus
est optimus, & ipse Latinitatis auctor Ouidius octauo
Metamorphoseôn:

R

Pone

Micretti
a Lectiones
LII
25

*Pone, age, nec titulos intercipe femina nostros,
Thestiada clamant: nec te fiducia forma
Decipiat: ne sit longè tibi captus amore
Auctor.*

Sed tamen cum eadem veterum librorum scriptura sit, quæ vulgaris, nihil est causæ, cur quidquam mutandum putemus. Nam hoc quoque alterum loquendi genus veteribus non inusitatum fuisse, eodem illo quem modò citavi, Ouidio cognoscitur apud quem ita legimus libro quarto:

*Huic quoque, vade procul, ne longè gloria rerum,
Quas mentiris, ait, longè tibi Iuppiter absit.*

Paulo autem infra eum, quem dixi, Cæsaris loci locus alius est in omnibus, quos ego quidem vidimus, libris depravatus; quem qui nuper emendaverunt, magis etiam corruerunt. Nam cum dixisset Cæsar, de Gallorum sermonibus de Germanorum virtute, tantum extitisse in exercitu Romano metum, ut non mediocriter omnium mentes animosque perturbaret: *Hic*, inquit, *primum est à tribunis militum ac præfectis, reliquisque qui in urbe, amicitia causa, Cæsarem secuti magnum periculum miserabantur, quod non magnum in re militari usum habebant.* Ita enim habent veteres tum calamo notatum typis descripti libri. At in iis qui postea editi sunt, addita est negatio, hoc modo: *Non magnum periculum miserabantur.* Sed qui attentè totum locum consideraverit, facillè intelliget legendum esse, *Magnum periculum esse rebantur.*

Expensus locus ex Asinaria Plauti, in quo Poëta ipse quiddam non satis ex arte fecisse videri potest.

CAPVT V.

CVM animi caussa Plauti Asinariam euoluerem, quiddam repperi, quod mihi scrupulum obiecit: neque audenti accusare ἀπεχθίαν Plauti, neque tamen ad eum defendendum, ac vindicandum ab illo crimine quidquam satis probabile reperienti. Nam in prima fabula senex cum seruulo colloquens, scire se ostendit, filio opus esse viginti minis. Ita enim loquitur:

Nunc verba in pauca conferam, quid te velim.

Viginti iam vsust filio argenti minis.

Face id vt paratum iam sit.

Multo autem post, Argrippa lena super illis viginti minis cum adolescente paciscitur: cumque adolescens dixisset,

Mane, mane, audi. dic quid me æquum censes pro illa tibi dare

Annus hunc ne cum quiquam alio sit:

subdit impura mulier: Tene? viginti minas.

Atque ea lege: si alius ad me prius attulerit, tu vale.

Antè igitur rescuerat senex, quantum argenti filio opus esset, quàm id filius ipse ex lena cognoscere potuisset. Ac scio, visum esse nonnullis etiam Terentium in Adelphis similiter ipsum quoque peccasse. Sed Terentij quidem causam veteres critici facillè expediunt, eumque omnibus suffragiis liberant. Plautinum hoc, vereor, vt æquè facillè defendi queat.

Micretti
a Lectiones
LII
25

MIRVM est, quanto opere vexatus sit ab hominibus eruditus versus ille Iuuenalis è Sæptima undecima:

Qui Lacedæmonium pedeumate lubricat orbem:

vt vix vllus iam superesse videatur nouæ aut emendationi, aut interpretationi locus. Primùm enim Demetrius, & alij eum secuti *pytismate* legerunt, non *pedeumate*: cumque Lacedæmonium orbem interpretarentur anulum, putarunt hoc versu significari delictum delicatum, qui anulum, quem in digito gereret, identidem extraheret, sputoque illineret, vt libilius & commodius versari posset. At Marcellus, salutaris rationis genus esse *pytisma* quo Lacedæmonij vterentur: idque homo ingenuus falsus est se nusquam legitisse: sed ita sibi in mentem venisse, vt ea quæ dixerimus. Tertius accessit Georgius Valla, qui cum pertraheret, vix satis sibi decorum fore, si ad has epigrammas symbolus veniret, orbem Lacedæmonium trochanter esse dixit è pinu factum, quæ Græcè *pyty* dicitur. Adhuc hæc erant, cum ecce tibi homo acutissimus & eruditissimus Politianus, qui, explosis omnium superiorum sententiis, *pytismate* legendum censuit: quod enim ex Galeno esse exercitationis genus, quo in Lacedæmonicis, id est, in sudatoriis, vterentur, peruncto pinu corpore: atque eò lubricandi verbum pertinere. Et fortassis obtinisset hæc sententia propter summam Politiani in litteris auctoritatem, nisi animaduertissent homines, eam cum iis de quibus eo loco Iuuenalis ageret, nullo modo coherere. Alciatus quidem cum se in idem illud à Politiano extractum sudatorium

ium coniecisset, ut tamen adferret aliquid noui, *pyrrismate* legendum censuit, nouo, & ante ipsum in-
 audito vocabulo. Exiit deinde Flavius quidam,
 cuius scripta nondum in manus meas venerunt, qui
 ratus sic legendum, *popysmate*: & orbis Lacedæmonij
 nomine intellexerit ὀφρυκτῆς, versum hunc ad ne-
 fariam libidinem referendum putans: quod mihi qui-
 dem absurdissimum, & à poëtæ sententia alienissi-
 mum videtur. Secutus est homo multæ ac variæ le-
 ctionis Iohannes Brodæus, qui *pedemate* legendum
 pronunciauerit. Huius ego Miscellanea, in quibus
 hoc tradidisse fertur, quamquam magno studio qua-
 sita, numquam vsque adhuc reperire potui: sed faciliè
 tamen ex ipso pedematis nomine video eum aliquod
 saltationis genus intellexisse: & mihi verisimile fit eo-
 dem modo legisse etiam Merulam. Postremò Tur-
 nebus *pyrisma* sputum; orbem trochum videri voluit.
 Quis post tot, ac tales viros quidquam sibi præterea
 querendum putet? & aut idoneum se inter eos arbi-
 trum, profiteri, aut quod eorū nemo intellexerit, id se
 verius explicaturum polliceri audeat? Quando tamen
 in hoc litterarum genere, minimo periculo peccatur;
 non deterrebor ego quoque, quid sentiam, dicere.
 Puto igitur quod in vetustis libris legitur *pedeumate*,
 leuiter deprauiatum esse, ac legendum *petteumate*, à
 verbo πετῶ: significarique eo versu diuitem aleæ
 studio deditum. Quod confirmant & ea quæ statim
 sequuntur:

Namque ibi fortuna veniam damus. alea turpis,

Turpe & adulterium medicribus. hæc eadem illi

Omnia cum faciunt, hilares, nitidique, vocantur.

Orbem autem Lacedæmonium vocat mensam ex
 marmore Laconico, ut & Martialis Libycum or-
 bem,

R 3

et. Mureti
 a Lektionem
 LIII
 25

bem, mensam ex marmore Africano.

Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes:

Fulcitur testa fagina mensa mihi.

Et Seneca ad Albinam Magni, *leuatig, mensarum n-
bes*. lubricantur autem, id est, leuantur, ac poliantur
adfidua atrectatione marmora super quibus adhibet
alea luditur. Vix vllum reperiri posse versum in om-
nibus antiquorum poematis puto, quem tam rari-
tam variè interpretati sint.

Non modò, *pro*, non modò non, *sape apud veteru
legi, idq; loquendi genus à Gracis ductum esse.*

CAPVT VII.

NOTAVERAT iam pridem Paulus Manutius
non modò, pro non modò non, sapissimè apud ve-
teres legi: idq; & ego postea libro primo commen-
tariorum in Catilinas confirmaueram, & alij ho-
mines eruditissimi suo calculo comprobarant. Sed re-
ciderunt nuper in manus meas, cum in taberna qua-
dam libraria otiosus sedere, ibique cum amicis ali-
quot eruditis hominibus colloquerer, notæ cuiusdam
fanè docti ac diligentis viri in scripta Ciceronis, in
quibus, quodam loco vehementer nostrum omnium
in eo iudicium improbat, & illis omnibus locis, quibus
nos ad id confirmandum utebamur, negationem
addendam esse contendit. Ego autem, si quis aduet-
sus veterum consuetudinem multorum librorum
consensu testatam, opinione quadam, ac iudicio suo,
aut etiam rationibus quæ speciem aliquam probabili-
tatis habeant, niti velit, non sanè propterea cum eo al-
tercabor, neque pugnabo. Sed tamen non protinus
de sententia demouebo. Scio enim in omnibus lin-
guis multa dici, quorum ratio non constat: sed in vna
loquendi

loquendi, ipsam bene loquentium consuetudinem pro ratione habendam puto. Coggeram igitur huc aliquot Ciceronis, & aliorum primæ classis scriptorum loca, quæ ipse in optimæ notæ libris, ita profusus, ut subiiciam, scripta legi: ut eis inspectis, hac de re ab hominibus eruditis iudicetur. Cicero in epistola ad Lentulum: *Non modò premiis, quæ apud me minimum valent, sed ne periculis quidem compulsus vllis.* Idem ad Pætium: *Hoc tamen scito, non modò me, qui consiliis non intersum, sed ne principem quidem ipsum scire, quid futurum sit.* Idem lib. decimo ad Atticum: *Regnum non modò Romano homini, sed ne Persa quidem cuiquam tolerabile.* & eodem libro: *Mihi non modò irasci, grauissima iniuria accepta, sed ne dolere quidem impune licet.* Atqui hi omnes loci ita leguntur etiam in libris proxime à Victorio editis, quos ex optimis omnium exemplaribus cum fide descriptos esse constat. Idem libro tertio in Verrem: *Voluerunt eos in suis rebus ipsi interesse: eorum animos non modò lege noua, sed ne nomine quidem legis nouo commoueri.* Idem libro primo in Catilinam: *Nihil agis, nihil moliris, nihil cogitas, quod ego non modò audiam, sed etiam videam planeque sentiam.* Idem pro Sex. Roscio Amerino: *Qui tantum facinus commiserunt, non modò sine cura quiescere, sed ne spirare quidem sine metu possunt.* Idem pro Calio: *Hec genera virtutum non solum in moribus nostris, sed vix iam in libris reperiuntur.* Sed & in eadem oratione in libris veteribus ita legitur: *Huic oberit tuum maledictum, qui istius facti non modò suspicione, sed ne infamia quidem est aspersus?* Et libro primo De oratore: *Neque solum infirmitatem meam, sed ne rerum quidem magnitudinē perspiciat.* Et lib. 2. De officiis: *Quoà eò firmiore animo facient, quia non modò illi inuideretur atati, verum etiam fauetur.*

R 4

Et libro

Mureti
a Lectione
LIII
28

Et libro tertio: Etenim si is, qui non defendit iniuriam neque propulsat à suis cum potest, iniuste facit, ut in primo libro disserui, qualis habendus est is, qui non modo repulsi sed etiam adiuuat iniuriam? Varro libro primo De Rustica: Bono animo este, inquit Agrius: nam non illud sublatum est, quod ludis Circensibus nouissimi curiam finem faci quadrigis: sed ne illud quidem vidimus, quod Ceriali pompa solet esse primum. Lilius libro xxv. De strendi ita assuetudine mali efferauerant animos ut non modo lacrimis, iustoque complorata prosequerentur mortuos sed ne esserent quidem, aut sepelirent. Hac, inquam, omnia, aliaque eiusdem generis plurima ita in antiquissimis libris scripta sunt, quorum tantum confisum pro nihilo putare, hominis esse ingenio suo confidentis puto. Præsertim cum Græci quoque ita loquantur, apud quos, ἐχ ὄν, καὶ ὄν, ἐχ ὄντος, interdum valent, non solum: interdum, non solum non: quod & docuit, & multis præstantissimorum scriptorum testimonio confirmavit decus, atque ornamentum Gallici nominis Gulielmus Badaeus in Commentariis linguae Græcæ.

De loco quodam ex secundo De Officiis.

CAPVT VIII.

DEBITANT eruditi homines, quomodo accipiendum sit, quod ait Cicero libro secundo De Officiis: multa secula expectanda fuisse C. Pontio Summo si à fortuna reseruatus esset ad id tempus quo Romani dicitur accipere cæperunt. Bellauit enim cum Romanis Pontius anno ab vrbe condita ccc cxxxii. lex autem Calpurnia de pecuniis repetundis lata est anno icciii. ut si seculum sit centum annorum, quomodo accipiendum, & Grammatici veteres docent, & Iudo-

& ludorum secularium appellatio confirmat, non tota duo sacula ei expectanda fuerint. Sed certe *saculorum* interdum est *χρηά*: ut ostendit & Nævius, qui Nestorem, ut est apud Gellium, trisæclisenem vōcauit, ex illis videlicet Homeri versibus:!

Τῷ δ' ἦδη δύο μὲν χροεὶ μερόπων ἀνδράπων
 ἔσθλαδ', οἱ οἱ παρῶθεν ἄμα τράφον ἠδ' ἐγένοντο
 Ἐν πύλῳ ἠγαθέη, μὲν δ' ἢ τετάρτοιον ἄνασεν.

χρηά autem triginta annorum est. Itaque illi Homericis versus ostendunt tantum, Nestorem, cum illa loqueretur, sexagenario maiorem fuisse: quamvis illic quoque *χρηά* pro centum annis accepisse etiam veteres Latini poetæ videntur.

Illustratus locus ex Oratione pro Flacco.

CAP. IX.

MIRIFICE abiicit, & extenuat Cicero in oratione pro Flacco vim, & auctoritatem plebiscitorum siue psephismatum, quæ fiebant in Græcia, quod in eis neque per capita, neque per tribus, neque per centurias exquirebantur sententiæ, sed per præconem edicebatur, ut qui ita sentirent, manus tollerent: atque ita clamore multitudinis, & sublacione manuum, de rebus gravissimis, temerè, & inconsultè decernebatur. Sic sunt, ait summus orator, expressa ista præclara, quæ recitantur, psephismata, non sententiis, neque auctoritatibus declarata, non iureiurando constricta, sed porrigenda manu, profundendoque clamore multitudinis concitata. Et paullo post: Porrexerunt manus: psephismatum est. Atque eò respicientes apud Aristophanem αἱ ἐκκλησιάσεις, aiunt, videndum sibi esse quomodo manus tollere debeant,

R 5

beant,

Mureti
 Lectiones
 LIII
 25

beant, ad confirmandum videlicet id quod Prætor
ra proposuerit :

Εκείνο δ' ε' πεφροντίσμεν, ὅτῳ τῶν
Τῶν χεῖρας αἰρεῖν μνημονόσωμεν τίτε,
Εἰδομέναι γὰρ ἔσμεν αἰρεῖν τὰ σκέλη.

Et si Victorius libro duodecimo Variarum lectio
aliò id referendum putavit. Huius autem consuetu-

dinis & apud Æschylum in Supplicibus mentio est
Πανδημία γὰρ χερσὶ δαξιωνύμοις
Ἐφείξον αἰδῆς τίνδε κραινόντων λόγον. & paulo post
Τοιαύτ' ἀκίαν, χερσὶ ἀργεῖοι λέως
Ἐκραναν.

Vbi etiam Scholiastes formulam verborum ponit
quæ in eiusmodi rebus præconi usitata erat, ἀγῶν
χεῖρας ὅτῳ πάντα δοκεῖ. Meminit & alicubi Scholiastes
Nicandri.

Emendatus Plauti locus in Epidico.

CAPVT X.

STULTA quædam consuetudo est ignavorum,
nullius pretij hominum, ut cum quid ignave, in
decoreque fecerunt, si ostendere possint magno
cui, ac præclaro viro idem quoquo modo contigisse,
fatis id sibi esse aut ad defensionem, atque exultationem
nem, aut etiam ad gloriam, & commendationem
bitrentur. Sic iocans alicubi Martialis, quendam
qui malos versus faciebat, etiam laudandum esse
cit, quod ea in re Ciceronis similis sit. sic inepti olim
quidam cum illud impedimentum linguæ quo Demosthenem
laborasse legerant, imitarentur, germani
sibi Demosthenes videbantur. Sic Platonis paulo eleva-
tiores humeros, Aristotelis unam *πρωτότητα*, qui
diosè effingerent, multi erant. Et apud Terentium
Thra-
Thra-

Teraso cum ædes meretricis oppugnaturus, loco sibi
 caussit, Idem, inquit, hocce Pyrrhus *fastitavit*. quasi ea-
 dem ratio Pyrrhi fuisset, quæ tum erat illius. & in ea-
 dem fabula cum de deditioe cogitaret, iamquæ se
 impurat mulierculæ in seruitutem mancipaturus esset,
 Qui minus, inquit, quàm Hercules seruiuit Omphala? Est
 autem horum consimilis iocus & apud Plautum in
 Epidico, ubi seruus è militia rediens, de herili filio
 qui arma aut amiserat, aut vendiderat, loquens, ait,
 id ei gloriosum fore: nam idem olim etiam Achilli
 contigisse. Notum est autem, vt, interfecto Patroclo,
 ad Troianos Achillis arma peruenierint. sed Plauti lo-
 cus in omnibus vulgatis libris deprauatus est. ita enim
 legitur:

Sed quid ais? T H. quid rogas? E P. ubi arma sunt
 Stratippocli?

T H. Pol illa ad hostes transfugerunt. E P. arma ne?

T H. & quidem citò.

E P. Seruone dicis hac tu? T H. serid, inquam, hostes
 habent.

E P. Adepol facinus improbum. T H. at iam antè alijs
 fecerunt idem.

Eni illi illa res honori.

sed pro alijs, sine vlla dubitatione legendum est Achilli
 unico l, propter versum, vt saepe apud Homerum:
 quod & ea quæ statim sequuntur, manifestò decla-
 rant. Quod autem statim subiungit, se putare arma
 Stratippoclis fabricatum esse Vulcanum, quoniam ad
 hostes trauolauerint: eò pertinet, quòd τὰ ἠρπυγῶν δῶρα
 plerumque animata erant: vt illi tripodes, de quibus
 apud Aristotelem primo Politicorum, quos ait Ho-
 merus εὐρομάτους θεῶν δῶρα δὲ ἀγῶνα.

De libidine

t. Muretti
 x Lektionen
 LIII
 28

NON vanum est quod de Eunuchis audisse se
Cilla Terentiana dicit, eos amatores esse ma-
ximos. neque enim quibuscumque ampu-
tur testes, in eis libidinis ardor extinguitur: immo
rò crescit, & intenditur in iis qui exlecti sunt iam
beres: ita ut olim libidinosæ mulieres, quæ tamen
rere nolebant, cupidè eis, ut in illa clinopale in do-
tis & indefessis ad libidinem suam explendam ab-
rentur. Idque hoc etiam tempore metuens immanis
& barbara gens Turcarum, quibus Eunuchis viri
mulierum suarum custodiam volunt, eis non tantum
modò, sed & caudam, ut ait Horatius, salacem fer-
demetere plerumque solent. Multæ enim alioquin
cerent idem, quod Gelliam quandam, facere solent
ait Martialis. Verum autem esse, quod modo dicitur
bam, & exempla declarant, ut Phaurini philosophi
qui eunuchus cum esset, in adulterio deprehensus
citur: & grauíssimi, ac sanctissimi scriptoris Bal-
confirmat auctoritas, qui hac de re ita scribit in
πλοῖς. Τὸς γὰρ μὲν τῶν ἀνδρωθῆναι πρὸς ἑωσίων, τὰ πρὸς
γὼνα μοεῖα, τὸς δὲ διδύμους ἰσχυρόντας, φασὶ δὲ μὲν τῶν
ἀρχῶν πρὸς τὰς σωκράτους οἰσῶνται, καὶ ἐν οἰσῶνται
ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτοῖς δοκεῖ, ἀκινδύως φθείρειν τὰς πρὸς πορνείαν
Atque hoc ipsum planè Satyricè exsequitur Iuvenalis
his versibus :

*Sunt quas eunuchi imbelles, ac molliæ semper
Oscula delectent, & desperatio barba :
Et quod abortiuo non est opus: illa voluptas
Summa tamen, quod iam calida, & matura iuuenta
Inguina traduntur medicis, iam pectine nigro.*

Ergo expectatos, ac iussos crescere primum
 Testiculos, postquam ceperunt esse bilibres,
 Tonsoris damno tantum rapu Heliodorus.

Euripidis unus, Ciceronis ex epistolis ad Atticum duo
 loci emendati.

CAP. XII.

ERVDITE sanè, vt solet, emendauit iam pridem
 locum Euripidis ex Hippolyto coronato doctissi-
 mus homo Victorius. In quo cum vulgò legatur,

Πότερον ἄσπ' ἄσπης, ἢ θανεῖν περιωμένῃ;

monet ille pro ἄσπης legendum videri ἄσπης: quo nihil
 verius dici potuisse censeo. Sed tamen scrupulus resi-
 dere adhuc aliquis potest propter syllabæ modum, qui
 obstat, atque impedire huic mutationi videtur. A πλῆ-
 enim priore syllaba producta dicimus, ἄσπην correpta.
 ductor huius rei Eustathius, qui exponens illud Ho-
 mericum,

ἄσπ' ἄσπης, ἢ θανεῖν περιωμένῃ,

ita scribit: τὸ ἢ ἄσπ' ἄσπης, ἢ θανεῖν ἐξ ἢ ἢ ἄσπ' ἄσπης, ἀεὶ
 κατηνῶσα, ὡς ὑπὸ κρείσσεως, τὸ δὲ ἀρχὴν διήχουσαν. εἰ δὲ ἢ ἄσπης,
 ἄσπην ἄσπης, ἢ ἄσπην ἄσπης, ὡς ἢ οἱ ἀσκληπιάδαι διλάσσι, συ-
 ἔβαιναι ἢ ἀσπ' ἄσπης. καθὰ δὲ Εὐσταθίου δὴλοῖ ἐν τῷ,

ἔπειτα καρδίαν ἄσπης. Neque tamen propterea non illa
 recta ac vera est emendatio. tantum immutandus est
 duarum vocum ordo, vt ita legatur,

Πότερον ἄσπης ἄσπ', ἢ θανεῖν περιωμένῃ;

Sed huius ipsius vocis ignoratio corruptit etiam locum
 quendam ex epistola prima libri decimi ad Atticum,
 ubi, cum vulgati libri ita habeant: *Hac est ἀλὴν in qua
 nunc sumus, mortis instar*: mihi quidem dubium non
 sit, quin legi debeat, *Hac est ἄσπην*. significat autem
 estum quendam animi nihil quod satis probet repe-
 nitentis. Est etiam in eadem epistola locus superuaca-
 nea vocum

Microret
 x Lektionen
 LIII
 28

nea vocum aliquot adiectione deprauatus, quem
hoc loco describam, vt ex veteris libri mei au-
tate legendus est: Nihil video quod sperem, aut quod
putem fieri posse: sed tamen hoc ipsum est vnum
κατά τὸν σκεμμάτων, veniendum ne sit in consilium
si is aliqua de re bona deliberaturus sit. Hanc scrip-
tam qui cum vulgatis conferet, de eius integritate
bitaturum non puto.

Ex Amphitruone Plautina loci aliquot emendati.

CAPVT XIII.

APVD Plautum Alcumena cū dixisset, multo
plus esse in vita molestiarum, quā voluptatū
tum, neque ferē quidquam boni cuiquam obtingere
quin aliqua statim molestia consequatur: sibi id
ipsum exemplo cognitum, ac compertum esse dicitur.

*Nam ego, inquit, id nunc experior de me, atque
de me scio.*

sed in meo veteri libro, multo, vt mihi quidem videtur,
tū, elegantius scriptum est:

Nam ego id nunc experior domo, atque ipsa de me sit.
Domo enim dixit, οἰκοδεν, vt cū Græci dicunt, οἰκοδεν
ὁ μαίριος, de eo qui se ipse indicat: & cū quod cuius
que proprium, ac suum est, id οἰκείον vocant. Eodem
autem illo in diuerbio cū Amphitruo ab exercitū
rediens, ita salutasset vxorem:

Amphitruo vxorem salutat letus speratam suam,

Quam omnium Thebis vir vnam esse optimam diuidit.

Quamq̄, aded ciues Thebani vero rumificant probam.

Valuistim' vsque? expectatus ne aduenio?

neque illa quidquam responderet, quod virum à se
paulo antè abiisse, seque ab eo illud arbitraretur: hoc
cans, qui eis adstabat, seruus Sosia,

..... *haud, inquit, vidi magis*
Exp: statum: eum salutat magis haud quisquam, quàm
canem.

ibi illud, haud vidi magis, venustissimè dictum est, &
ex contrario intelligendum. Sic in Captiuis;

At etiam te suum sodalem esse aiebat. Haud vidi magis.

Et quidem Alcmao, atque Crestes, & Lycurgus postea

Vna opera mihi sunt sodales qua iste.

Et in Pœnulo:

At amans per amorem si quid feci Milphio,

Ignoscere id te mi aequum est. Haud vidi magis.

Et ego nunc amore pereo. sine te verberem:

Item vt tu mihi fecisti ob nullam noxiam.

Post id locorum tu mihi amanti ignoscito.

& simile illud Ciceronis pro Sextio:

Est enim homo iste populo Romano deditus. Nihil vidi
magis.

Quòd autem in illo Amphitruonis, & Alcumenæ
colloquio ita vulgò legitur,

Obsecro ecastor, quid tu m. deridiculi gratia

Sic salutas, atque appellas, quasi dudum non videris!

Quasiq; nunc primum recipias te domũ huc ex hostibus?

Atque me nunc proinde appellas, quasi multo post vi-
deris?

moneo, horum quatuor versus posteriores duo ne-
que in meo illo vetusto libro legi, & planè otiosos vi-

deri. Et aliquanto inferius, vbi vulgò,

Si obsequare, vna resolvas plaga: melius in illo,

Si obsequare, vna te absolutus plaga.

Multis autem versibus interiectis.

Iam illud non placet principium de osculo.

perge exsequi.

non vt in vulgatis, pergam exsequi: est autem exsequi,
narrare

Mureti
 x Lectiones
 LIII
 25

narrare, *ἄλλοθεν*. Neque indignum puto quod co-
tur verbum *capere*, Græco more, positum esse pro
quod est coarguere, ac convincere: in illo versu,

Tu si me impudicitia captas, non potes capere.

Ita enim illi *ἄλλοθεν*: sed cum versus eo modo
constet, curtusque ac mutilus sit, facile equidem
ducor, ut ita legendum putem,

Tu si me impudicitia captas, capere non potes.

neque minori aut commodiori mutatione arbitror
eum redigi posse ad modum, ac mensuram cetero-
rum. Et, quando hæc pusilla colligere cœpi, addidit
illud quoque: ubi ita legitur,

Namque de illo subditio Sosis mirum nimis est.

Sine vlla dubitatione legendum esse, *mirum est*
neque hoc omitam, ubi Mercurius se ad Amphitruo-
nem deturbandum comparat, legendum videtur:

Ibo intrò, ornatum capiam, qui potius decet.

non ut vulgò, *qui potius decet*. Idem enim significat
quod paulo antè dixerat;

*Capiam coronam mi in caput: adsimulabo me
esse ebrium.*

est autem ita dictum, quomodo in hac ipsa fabula
nostro generi non decet: & apud Terentium, *ut
decet*: Græcorum hoc quoque imitatione, & exemplo.
Sic in libris iuris: *Decet enim tanta maiestati, eas ser-
re leges, quibus ipse solutus videtur.*

*Bmendatus, & declaratus locus quidam ex epistola
ad Atticum.* CAP. XIII.

SOLET Cicero cum proverbiis utitur, mutila
spe ea, & decurtata proferre: quod & alij tum La-
tini, tum Græci scriptores sæpe faciunt: videturque
in eo inesse aliquid lepôris, ac venustatis, cum vni-
quisque

quique eius linguæ non ignarus, audito eorum principio, facile reliqua per se subiecturus esse videatur. Sed adfert tamen ea res interdum orationi aliquid obscuritatis, cum ex vna, aut ex altera vocula non quilibet statim prouerbum esse animaduertit, neque eius statim recordatur. Itaque ea quoque res non paucas maculas scriptis veterum asperfit. Quomodo equidem arbitror deprauatum fuisse locum quendam in libro x l i i. epistolarum ad Atticum, vbi ita legitur: *Sed, quaeso, epistola mea ad Varronem valde tibi placuit? Male mihi sit, si vnquam quicquam tam enitar.* Quis enim hæc postrema verba legens, non sentit insuauem quiddam, & à consuetudine Ciceronis alienum? Cum autem in satis vetere libro, quo me donauit lumen, ac splendor amplissimi ordinis Gulielmus Sirenius Cardinalis, legatur: *Male mihi sit, si vnquam quidquam tam inita:* fieri potest, vt fallar, sed mihi planè persuadeo legendum esse; *si vnquam quidquam tam inuita:* & subaudiendum, *Minerva:* vt significet, se nihil vnquam tam inuita Minerva scripsisse, quam illam epistolam ad Varronem, ob idque mirari, quòd illa Attico tam valde placuerit.

Locus Casaris emendatus.

CAPVT XV.

IAMPRIDEM animaduerti, multa in optimis quibusque scriptoribus ita manifestò deprauata, vt ea ipsa mihi causa fuerit, ne publicè testarer, quomodo emendanda viderentur, quòd neminem ita habere arbitrabar fore, quin id per se videret: maleque mihi videbar iudicaturus de ceterorum ingenijs, si ne illa quidem quæ in oculos inciderent, nisi monente me, animaduersum iri existimarem. Nunc, cum

S

huius

Mureti
r Lektionen
LII
28

huius generis pleraque illis quoque in libris hanc
 ac residere videam, qui quotidie emendati ab
 nobis doctissimis prodeunt, dissimulandum
 non puto: cum praesertim in illa tanta hominum
 multo maiori, quam ego sum, doctrinae copia,
 etoque acriori iudicio praedictorum consensus inter
 addubitare me cogat, ne mihi nimis ipsemet
 diar, neve solus iis ipsis in locis caecitiam, in qua
 alios parum esse arbitror perspicaces. Tale est, quod
 nunc est tertio libro commentariorum Caesaris De
 bello Gallico proferam. Vbi cum dixisset Caesar, in
 Veragrorum Octodoro, qui positus in valle, ab
 omnibus undique montibus contineretur, Galbam cum
 aliquot cohortibus ad hiemandum confedisse,
 quia is vicus in duas partes flumine divideretur,
 alteram partem concessisse Gallis, alteram attribuisse
 cohortibus: tum deinde cum dies complures huius
 montium transissent, subito captum a Gallis consilium
 renouandi belli, opprimendaque legionis, eiusque
 rei causa montes qui impenderent, noctu ab eis occu-
 patos, haud ita multo post subiicit: *Hostes ex
 omnibus partibus, signo dato, decurrere, lapides, gessaque
 vallum conicere. Nostri primo integris viribus fortiter
 repugnare, neque vllum frustra telum ex loco superiore
 mittere: ut quaeque pars castrorum nudata defensorum
 premi videbatur, eo occurrere, & auxilium ferre.* Sed
 profecto aut ego plane delipio, aut totum illud, quod
 quae vllum frustra telum ex loco superiore mittere, altero
 loco positum est. Neque enim in Romanos conuen-
 nit, qui, ut constat, in valle inclusi obsidebantur. Sed
 in Gallos, qui noctu, ut dictum est, iuga impenden-
 tium montium occupant. Censeo igitur, verba illa
 statim subiicienda post verbum *conicere*: idque mittere

certum videtur, ut in re perspicua argumentis ab-
utendum non putem.

*Ovidij locum quendam ex Apollonio Rhodio sum-
ptum esse.* CAP. XVI.

TERRAM Africam serpentibus plurimis infe-
stam esse constat: eius autem rei Ovidius hanc
causam adfert, quod Perseus

*Viperi referens spoliū memorabile monstri,
Aera carpebat tenerum stridentibus alis;
Cumque super Libycas victor penderet arenas,
Corymbi capitis gutta cecidere cruenta,*

Quas humus exceptas varios animavit in angues.

Quam fabulam videtur hausisse ex Apollonio Rho-
dio, cuius versus ex quarto libro Argonauticon sub-
ijciam: quod eos Ovidius non imitatus modò, sed
propè interpretatus videtur:

Εἶπε δὲ ἰσθμῷ λιβύλων ἀερέπματο Περσέως
Ευρυμέδων, καὶ δὲ τὸ κάλεισκέ νιν ἔνομα κούτηρ,
Τορῶν ἀρπτόμων κεφαλῆ βασιλῆι κομίζων,
Ὅσαι κτανέει σάγης αἵματ' ἔδασι ἵκοντο,
Ἄϊ πῖσαι κείνων ὄφρων γέν' ἐβλάσθησαν.

De quibusdam qui habiti sunt impij, cum ex omnibus
popularibus suis longissimè ab impietate abessent.

CAPVT XVII.

De Diagora Melio, Theodoro Cyrenaico, aliis-
que nonnullis ita plerique veteres, quasi de ho-
minibus summè impiis, loquuntur, quique nullum
omnino deum esse crederent. Eandem etiam notam
calumniatores Socrati inurere voluerunt: eamque
ob causam Aristophanes, quem ipsum ἄδειον fuisse
non dubito, Socratem Melium vocat. At de Socrate
quidem

Mureti
lectiones
LII
28

quidem longè alia est Iustini Martyris, sanctissimi
 & eruditissimi viri sententia, qui in apologia secunda
 pro Christianis, eum quodam modo Christianum
 fuisse ait. ita enim scribit: Οἱ μὲν λόγῳ βιάσαντες ἡ
 ἀνοί εἶσι, καὶ ἄν' ἀθεοὶ ἐνομιάζησαν, οἷον ἐν ἑλλήσιν μὲν ἄθεο
 τῆς καὶ ἠεὶ κλειτῆ, καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτοῖς. ἐν βαρβάρῳ δ' ἄθεο
 καὶ ἀναγίας, καὶ ἀζαείας, καὶ μισαῖλ, καὶ ἠλίας, καὶ ἄλλοι πολλοί.
 Et certè Socrates numquam docuit nullos deos esse
 sed tantum esse supremum quendam deum, immen-
 sum, infinitum, aeternum, multo superiorem, ac
 potentiorē iis omnibus, qui tum pro diis publicè col-
 abantur. De Diagora autem, & Theodoro, item de
 de Euemero Agrigentino, & aliis quibusdam, Ciceronem
 mens Alexandrinus in Protreptico mirari se scribit
 quid ita eos antiqui pro impiis & atheis habuerint
 cum illi tamen, & modestè ac frugaliter viuerent,
 hoc propius accederent ad veram pietatem, quam
 ceteri, quòd, etsi veri Dei cognitionem consecuti non
 erant, eos tamen qui colerentur à popularibus
 deos non esse intelligebant. Verba pij ac sancti
 proptoris hæc sunt: θαυμάζειν ἔπεισέ μοι, ὅτι πρόσωπον
 μερον τὸ ἀπεργαστήριον, καὶ νικάνορα τὸ κύριον, καὶ ἀπαρτήριον
 καὶ ἰκπωνα τὸ μῆλιον, τὴν τε κυρτωαῖον ὅτι τούτοις ἀνεῖται
 θεόδορα ὄνομα αὐτῶν, καὶ πῖνας ἄλλες συγγές, σωφροσύνης
 βιωκότας, καὶ γαδερωκότας, ὁξύτερόν τε τῆς λοιπῆς ἀπὸ
 πων, τὸ ἀμφοῖ τὸς θεὸς τῆς πλάτῃ, ἀθεοὶ ἐπιχειροῦντες
 εἰ καὶ τὸ ἀλήθειαν αὐτῶν μὴ νενοικότας, ἀλλὰ τὸ πᾶσι
 ὑποπλάκοτας ὅπερ ἔσμι κρόν εἰς ἀληθείας φρονήσεως ἀπο-
 ρον ἀναφύεται σπέρμα. constat igitur, nouum non esse
 sed illis etiam temporibus in consuetudine positum
 fuisse, ut illi ipsi, qui in ratione diuini numinis colen-
 di fœdissimis implicati erroribus tenebantur, homi-
 nibus eruditis, quibus intelligerent stultitiam suam

non probari, impietatis, χ ἀδελότης maculam aspergere conarentur.

De loco quodam ex Eunuchis Terentiana verius videri
sensisse Donatum, quàm Turnebum.

CAPVT XVIII.

RECTISSIME ac verissimè exposuerat eruditissimus Grammaticorum Donatus dictum illud Phædræ Terentiani, si non tangendi copia est,

Eho! ne videndi quidem erit? si illud non licet,

Saltem hoc licebit. certè extrema linea

Amare, haud nihil est.

Cum diceret quinque amoris quasi lineas esse, quarum prima est, videre eam quam ames: secunda, cum ea sermonem conferre: tertia, posse eam contingere: quarta, osculari: quinta, potiri: Vetus tamen poëta Græcus eas tantum quatuor fecerat, noto disticho:

Εὐδαίμων ὁ βλέπων σε, τῆς ὀλβίας, ὅστις ἀκνεί,

Ἡμεῖς δ' ὁ φιλοῦν, ἀθάνατος δ' ὁ σωῶν.

Neque cuiquam mirum videri debet, eandem, quæ prima est, extremam vocari. Prima enim est in conciliando amore, quasi que munienda via ad id quod amantes concupiscunt. Sed si quis à fine, qui, ut ait Aristoteles, omnis actionis principium est, retrò versus numerare incipiat, eadem efficitur extrema: ut ἐπιθυμία διαγράμματος extrema sunt, quæ in componendo fuerant prima: & ut quod in deliberando vltimum est, idem in exsequendo consilio primum est. Vt nullo modo absurdum sit, idem primum & extremam nominari. Hadrianus tamen Turnebus, homo inmensa quadam doctrinæ copia instructus, sed incedendum nimis properè, & nimis cupidè amplexari solitus ea, quæ sibi in mentem venerant, capite decimo

Mureti
lectiones
LIII
28

libri duodecimi Aduersariorum, longè aliam
 dicti interpretatione prodidit: *Amare*, inquit, *en-*
linea, est amare impensissimè, ducta translatione à com-
vel aduè, in quibus prima linea cursus erat in carceris
ultima in fine, quæ & calx dicebatur, quòd scilicet
vel creta notaretur. Hæc Turnebus: quæ tamen,
 sine vlla contumelia dictum accipi volo; Turnebus
 enim & amari, ac colui viuum, & me semper ab
 amari sensu: mihi videntur alienissima esse, neque
 lo modo cum iis quæ paulò antè Phædria dixerat,
 harere. Quid enim frigidius est hac sententia: *Ce-*
impensissimè amare haud nihil est. At illud contra
 gantissimum: Si nihil aliud consequi hoc biduo
 sum, certè tamen aliquid erit, amicam videre. Quæ
 qui mihi auscultabunt, veterem interpretationem
 nebunt. Eodem illo in capite emendat locum
 dam ex eadem fabula, vbi ait: vulgò *ergi,*

G. Rex te ergo in oculis. T. scilicet. G. gestivo.

sed legendum, *gestare*: quòd vt ferre, ita *gestare*
 oculis, rectè dicatur: *gestendi* autem verbum ab hoc
 loco alienum sit. At ego totis decem annis antequam
 Turnebus Aduersaria ederet, ita emendaram, & ede-
 deram: vt & illum locum ex eadem fabula,

qui illum stocci fecerim.

Neque fuit causa cur homo tam eruditus ea de
 reponeret, aut obtruderet pro suis. Sic *impetratum*
 Ciceroni, & Valerio restituisse primus videri voluit, ca-
 pite xvii. libri quinti, quòd tamen cui acceptum
 ferendum sit, scient, qui legerint scholia Pauli Manutio
 in libros de Diuinatione, edita abhinc annos viginti.
 Atque ego, quæ tum Manutio indicaui, eadem pu-
 blicè docueram Lutetiæ, quinquennio antè, & cum
 ipso Turnebo communicaueram. Sic *venustatim* autè

ἢ τῶν ἑσπερίων & δαυνοῦν, & inuenustum pro eo qui
 purum in amore felix esset, tanquam à se primum
 animaduersa prodidit, cum ego ante annos plus mi-
 nus triginta eadem docuissem in Scholiis quibuidam
 meis in Terentium, quæ tum edidit Lutetia: Michael
 Vascosanus. Sic *detestata* apud Ciceronem De legi-
 bus: quod tamen mihi se debere postea falsus est. Sic
 alia multa, quæ percensere & longum, & molestum
 foret. Atque aded hæc ipsa reticuissem libens: scio
 enim lectoris nihil interesse, quis primus aliquid do-
 cuerit, & tantus in litteris Turnebus fuit, ut suo quo-
 dam iure mea omnia sibi vindicare potuisse videatur.
 Sed mihi stomachum interdum mouent furunculi
 quidam egentes, ac famelici, qui, quod à me talia ne-
 glixi ac dissimulari vident, mea iam Mætorum, ut di-
 citur, prædã putant. Quos ut quiescant, moneo:
 & si quiduis sibi putant licere in ea quæ à me priu-
 tum acceperunt, iis saltem abstineant manus, quæ
 edita iam ac publicata sunt: ne, etiam tacente me,
 plurimos & iniustitiæ & impudentiæ suæ testes suo
 sibi præconio colligere velle videantur.

Illustrati ex Odis Horatii aliquot loci.

CAPVT XIX.

SOLITAS deorum tutelarium effigies in prora,
 sicut in puppi nauium edico atque eminenti loco
 collocari, & alij verè notarunt, ad illũ Horatii versum,

Non di, quos iterum pressa voces malo:

& confirmari potest auctoritate veteris Grammatici
 exponentis hos versus ex Iliados nono:

Στεῖρα δὲ τῶν ἐπολέων ἀπὸ κόρυμβα,

αὐτὰς τ' ἐμπαροῖεν μαλερὸ πύρος.

Aut enim quaeri posse, cur Hector minari dicatur, se
 abscif-

S 4

Mureti
 Lectiones
 LIB
 28

abscissurum summas Græcarum nauium partes, de
 inde autem ipsas naues incensurum. respondetque
 eum facere, ἐπειδὴ ὅτι τῶν ἀκροστολίων ἦσαν ἀγάλματα
 ἠκόρως τῶν θεῶν. ne videlicet deos quoque ipsos in
 mare velle videatur. Sed quid est, quod Horatius
 Archytæ Tarentini epitaphio, quod eodem in libro
 legitur, bis pulverem nominat? Et opinor eum
 spexisse ad superstitionem veterum, qui non integra
 ac solidas glebas, sed tritum, ac minutum puluerem
 iniiciebant mortuis: credo, ne pressu dolorem eis
 quem adferrent. Nam eis etiam leuem ac mollem
 terram optare soliti erant. In quo non videntur
 horruisse à sententia Democriti, qui cadauera quousque
 ipsa sentire opinabatur. Itaque Eustathius exponit
 illud Homericum,

Τυδέος δὲ δῖος χυτὴ χεῖρ' αἰετὴ καλύπτει,
 χυτὴ δ', inquit, ἢ νὸν γαῖα ἢ ἐπιχειρομένη σικκοῖς. ἢ γὰρ
 λοι αὐτοῖς ἐπιτίθεν, ἀλλὰ χεῖρ, ὅς ἐστι γῆ χυτὴ.
 Romani tamen, ut ex Cicerone ac Varrone notum
 est, glebam iniicere solebant, libet adiicere, primo
 pium illud Odarij in Venerem,

O Venus regina Gnidi, Paphique,

Sperne dilectam Cypron:

expressum videri partim ex Alemane, cuius hæc
 tantur,

Κύπρον ἱμερτὴν λιπίσαι ἢ πάρον ἀεὶ ῥύταιν
 partim ex Æschylo, ex quo hæc adducuntur,
 Κύπρον πάρον ἔχουσα πάντα κλύρον.

Caesaris locus è primo De bello civili emendatum.

CAPVT XX.

LIBRO primo commentariorum Caesaris De bello
 civili haud procul à principio ita scriptum est

Hæc

Haec Scipionis oratio, quod Senatus in vrbe habebatur, Pompeiusq; aderat, ex ipsius ore Pompeij mihi videbatur.
 Sed quia perspicuum est, Pompeium tunc praesentem in Senatu non adfuisse: idcirco iam pridem homo eruditissimus Petrus Victorius, capite primo libri tertij Variarum lectionum, legendum censuit, *aderat*. qua in re auctoritatem ipsius secuti sunt omnes, quorum postea in eis libris emendandis versata est industria. Ego veterem librum habeo, in quo neque *aderat*, neque *aderat* legitur, sed *auerat*. Quae scriptura etiam videri potest confirmare coniecturam Victorij: siquidem librariis veteribus nihil aequè usitatum fuit, quam v pro b, & b pro v scribere: mihi tamen longè secus videretur. Puto enim legendum, a. v. *erat*: utque notis significari, *ad urbem erat*. Etenim tunc Pompeium ad urbem fuisse, nemini esse obscurum potest, qui totam illam paginam legerit. Memini me hoc ipsum ante aliquot annos Paulo Manutio dicere, etque vehementer probatam esse coniecturam meam. Quam quidem ita nunc quoque probatum iri confido omnibus idoneis existimatoribus, ut pluribus verbis confirmandam non putem.

S s

M. AN-

Nureti
 Lectiones
 LIII
 28